

Besluitmotivering Amsterdam Noord

Het gebied Amsterdam Noord maakt deel uit van de reeks aan te wijzen gebieden uit de MSP-periode 1850-1940, gelegen binnen de gemeente Amsterdam. Op 9 oktober 2012 is door de RCE de wettelijke aanwijzingsprocedure gestart met het gelijktijdig verzenden van adviesverzoeken aan de deelraad van stadsdeel Noord van de gemeente Amsterdam (hierna: de deelraad), aan de Raad voor cultuur en aan gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland (hierna: GS). Zowel de deelraad van stadsdeel Noord als GS hebben positief geadviseerd over aanwijzing tot beschermd stadsgezicht van het gebied Amsterdam Noord. De Raad voor cultuur heeft eveneens positief geadviseerd, met de kanttekening om een gedeelte van de Waterlandse Zeedijk niet op te nemen binnen het aan te wijzen gebied.

De deelraad is van mening dat de aanwijzing in hoge mate kan bijdragen aan de ruimtelijke en stedenbouwkundige kwaliteit van de vooroorlogse bebouwing en ziet aanwijzing tevens als een positieve impuls voor het gehele stadsdeel Noord. De deelraad geeft aan dat de vigerende bestemmingsplannen rekening houden met de aanwijzing als beschermd stadsgezicht. Ook bij de toekomstige en in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen die van toepassing zijn op het gebied, wordt hiermee rekening gehouden.

De Raad voor cultuur acht de gebieden in Amsterdam Noord vanwege de ruimtelijke en cultuurhistorische samenhang beschermenswaardig, maar ziet de meerwaarde van een groot gebied ten opzichte van afzonderlijk aan te wijzen gebieden niet aangetoond. De Raad voor cultuur geeft tevens aan dat de inhoudelijke samenhang van het verbindingsdeel met het Zijkanaal tussen Floradorp en Tuindorp Oostzaan, niet blijkt uit de bijgevoegde informatie. De Raad voor cultuur adviseert derhalve dit verbindingsdeel buiten de bescherming te laten en Amsterdam Noord en Tuindorp Oostzaan als twee aparte beschermde gebieden aan te wijzen.

Gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland bevestigen het algemeen historisch, cultuurhistorisch en stedenbouwkundig belang van Amsterdam Noord, waarbij GS, overeenkomstig de toelichting, onderscheid maken tussen enerzijds de tuindorpen en parken en anderzijds de Waterlandse Zeedijk met dijk- en lintbebouwing en het haven- en kanalengebied in de Volewijk. GS kunnen het advies van de Raad voor cultuur om Amsterdam Noord en Tuindorp Oostzaan als twee aparte gebieden aan te wijzen niet onderschrijven. De Waterlandse Zeedijk wordt door de provincie gezien als een historische functionele drager en verbinder voor Amsterdam Noord.

Namens de Ministerie van OCW zijn de vigerende bestemmingsplannen getoetst op het beschermend karakter. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in bestemmingsplannen die betrekking hebben op de tuindorpen en parken en op bestemmingsplannen die betrekking hebben op de waterstructuren en de lint- en dijkdorpen. Bij de tuindorpen gaat het met name om bescherming van de ensemblewaarden van de bouwblokken en afzonderlijke buurten met gemeenschappelijke kenmerken. Daarnaast om de eenheid in ontwerp, gericht op symmetrie en stedenbouwkundige en architectonische samenhang van bebouwingseenheden, straten en pleinen. Bij de parken gaat het om behoud van de historische groenstructuren.

Bij de bestemmingsplannen die betrekking hebben op de waterstructuren en de lint- en dijkdorpen gaat het in hoofdzaak om het behoud van historische rooilijnen, bouw- en goothoogtes, bebouwingsdichtheden en behoud van landschappelijke structuren en waterpartijen. In de vigerende bestemmingsplannen, met uitzondering van het bestemmingsplan Noord-Zuidlijn, is de regelgeving en verbeelding per gebiedstypologie

specifiek toegerust op bescherming van de genoemde historisch- stedenbouwkundige structuren en elementen. Tegelijkertijd wordt ruimte gelaten om binnen de historische structuren passende ontwikkelingen mogelijk te maken.

Een belangrijk argument om Amsterdam Noord als een groot gebied aan te wijzen en niet als meerdere afzonderlijke gebieden, zoals de Raad voor cultuur adviseert, is gelegen in de historische ontwikkeling van Amsterdam Noord in relatie tot de verovering op het water en de economische benutting van de ligging van Amsterdam Noord aan het water. De vanaf de middeleeuwen aangelegde Waterlandse Zeedijk vormde de basis voor het ontstaan van de dijkdorpen. De aanleg van het Noordhollands kanaal en het Noordzeekanaal in de 19^e eeuw vormden vervolgens de mogelijkheid voor de industriële ontwikkeling van het gebied. De in de 20^e eeuw aangelegde tuindorpen boden moderne huisvestingsmogelijkheden voor arbeiders, met name werkzaam in de op scheepvaart gerichte industrie in Amsterdam Noord. Deze tuindorpen werden binnendijs, pal achter de dijkdorpen en linten van de Waterlandse Zeedijk aangelegd. Hierbij lagen de industriegebieden juist aan de buitendijkse zijde op het nieuw aangeplempte land uit de periode van de aanleg van het Noordzeekanaal. De dijk vormt zo als het ware de levensslagader van Amsterdam Noord waaruit de bebouwingsgeschiedenis tot aan 1940 nog steeds valt af te lezen. Derhalve vormt de Waterlandse Zeedijk de historisch-functionele drager en verbinder zoals ook verwoord door de provincie. Er bestaat dus een ruimtelijk-historische relatie tussen de dijk en de tuindorpen en overige structuren, reden om het gebied als een samenhangend gebied aan te wijzen.